

Na podlagi 11., 12. in 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) in 18. člena Statuta Občine Medvode (Uradni list RS, št. 51/14 – uradno prečiščeno besedilo, 55/14 – popr. in 17/18), je Občinski svet Občine Medvode na seji dne.....sprejel

ODLOK
o razglasitvi gradu Goričane, Parka gradu Goričane in Grajske kašče v Goričanah za kulturni spomenik lokalnega pomena

1. člen
(namen razglasitve)

Z namenom, da se ohranijo umetnostnozgodovinske, arhitekturne, kulturne in arheološke vrednote ter se zagotovi nadaljnji obstoj, se za kulturni spomenik lokalnega pomena z lastnostmi arhitekturnega spomenika razglasijo enote dediščine:

Goričane – Grad Goričane (EŠD 146);
Goričane – Park gradu Goričane (EŠD 7310);
Goričane – Grajska kašča (EŠD 16295).

Spomenik je zavarovan z namenom, da se:

- ohrani njegov pomen in raba;
- ohrani neokrnjenost arhitekturnih, likovnih in zgodovinskih vrednot;
- poveča pričevalnost kulturnega spomenika;
- predstavi kulturne vrednote spomenika in situ in v medijih;
- spodbudi učno – predstavitveno in znanstveno raziskovalno delo.

2. člen
(lastnosti spomenika)

Goričane – Grad Goričane, EŠD 146

Renesančni dvorec Goričane je v bližini starega gradu Goričane med leti 1641 in 1664 v prvotni obliki sezidal ljubljanski škof Oto Friderik grof Buchheim. Z gradnjo nedokončanega dvorca je nadaljeval njegov naslednik škof Jožef grof Rabatta; podobo dvorca je dokumentiral bakrorezec Trost v Valvasorjevih Topografiji in Slavi vojvodine Kranjske. Med leti 1743 – 1757 v času ljubljanskega škofa Ernesta Amadeusa grofa Attemsa je bil temeljito prezidan, predelave so bile zaupane stavbnemu mojstru Candidu Zullianiju iz Ljubljane. V letih 1830 in 1831 je v času škofa Antona Alojzija Wolfa s ponovnimi predelavami, ki jih je izvajal furlanski mojster Krištof Cragolini, dobil današnjo podobo.

Dvorec tvorijo štirje, okrog notranjega pravokotnega dvorišča sklenjeni enonadstropni trakti z arkadnimi hodniki v pritličju; okrogla stolpa povezujeta vzhodni trakt z južnim in severnim; glavni vhod je v osrednji osi zahodnega trakta skozi reprezentančen kamnit portal. Zunanost je med okenskimi polji členjena z lizenami, oprtimi na kamnit talni zidec, zgoraj bogato okrašenimi z dekorativnimi kapiteli. Celoten fasadni okras je oblikovan v renesančni tradiciji, izjemen pa je na fasadah notranjega dvorišča s polkrožnimi okenskimi čeli in zaključki kapitelov lizen z motivi figuralnih glav.

Za glavnim vhodom se odpira vhodna veža, tlakovana z črnimi kamnitimi ploščami podpeškega apnenca; obok je okrašen z rokokojskimi štukaturami, ki se pojavljajo na stropih pritličnih

prostorov, hodnikov v nadstropju, sobah severnega in južnega trakta; posebno bogate so v svečani dvorani sredi vzhodnega trakta. S štukaturnim okrasom so obrobene freske s prizori antičnih motivov na stenah sob vzhodnega trakta, ki jih je 1753 naslikal ljubljanski jezuit Anton Werle. V kapeli sv. Frančiška je še posebno kvalitetna baročna stenska štukaturna dekoracija, delo celovškega štukaterja Johanna Wolfganga Auracherja, ob njem se leta 1751 omenja pozlatar Angelo Carlingari.

Strop in stranski steni kapele so krasile oljne slike Valentina Metzingerja. S slabšanjem razmer v gradu in kapeli se je leta 1928 začelo razmišljati o prenosu slik v narodno galerijo, pobudniki pa so bili med drugimi Viktor Steska, France Stele in Izidor Cankar. Iz zapisov sledi, da je knezoškof Gregorij Rožman leta 1931 odobril prenos slik v Narodno galerijo.

Po končanih restavratorskih posegih v letih 2004 – 2009 so bile v kapeli nameščene kopije originalnih slik. Šest originalnih slik hrani Narodna galerija v Ljubljani, eno Nadškofijski ordinariat, medtem ko slika sv. Mihaela velja za izgubljeno, ohranjena pa je ČB fotografija v INDOK centru Ministrstva za kulturo.

V gradu je bila leta 1934 partijska konferenca; med okupacijo so Nemci v letih 1943 – 1945 uredili zbirno taborišče, od koder so pošiljali ljudi v taborišča.

Goričane – Park gradu Goričane, EŠD 7310

V brežini na vzhodni strani dvorca je bil že ob gradnji prvotne zgradbe zasnovan po francoskem vzoru oblikovan okrasni vrt z vodnjakom na sredini, do katerega so takrat vodile še enoramne stopnice (Valvasor). Na franciscejskem katastru (1822 – 1826) je prikazan park pred zadnjo prezidavo dvorca (1830 – 1831) znotraj današnjih mej zida, zasnovan v okvirih s simetrično mrežo šestnajstih baročnih okrasnih polj in fontano na sredini glavne osi.

Predlog ureditve in rekonstrukcije parka je pripravila Biotehniška fakulteta, smer Urejanje krajine; zasnova je v slogu poznorenesančnega tipa parka.

Goričane – Grajska kašča, EŠD 16295

V neposredni bližini je v nivoju gradu na južni strani ob cesti postavljena dvoetažna grajska kašča: spodaj so bili konjski hlevi, zgoraj pa prostori kašče. Dvoetažna stavba je bila na pravokotni tlorisni zasnovi zgrajena sredi 18. stoletja (po Valvasorjevi Topografiji v nekoliko manjšem obsegu kot je današnja). Prezidana je bila v letih 1830 - 1831 v času škofa Wolfa v skladu s trenutnimi potrebami v baročnem duhu.

Baročno oblikovana zunanost je členjena v fasadna polja, obrobena z masivnimi lizenami; v šestih poljih daljših stranic so v obeh nivojih umeščena okna kvadratne oblike, polkrožne odprtine pa na zunanosti ožjih stranic stavbe. Simetrični stopnišči na severni strani vodita na arkadni podest v nadstropju.

Grajska kašča je v tistih časih predstavljala nepogrešljiv funkcionalni del posestva, v prostor med kaščo in grad pa je bil umeščen tudi zelenjavni vrt. Danes z razpoznavno arhitekturno zasnovo tvori pomemben sestavni del zaokroženega ambienta.

3. člen (lokacija in obseg spomenika)

Območje spomenika: parc. št. 839/4, 839/5, 868, 869, vse k.o. Preska.

Vplivno območje spomenika je za vse tri enote enako: parc. št. 835, 836, 837/1, 837/2, 837/27, 837/28, 837/31, 838/1, 838/17, 838/18, 838/19, 838/20, 838/21, 838/22, 838/23, 838/24, 838/33, 838/34, 838/35, 838/36, 838/38, 838/39, 838/44, 838/45, 838/46, 838/47, 838/48, 838/49, 838/50, 838/51, 838/52, 839/1, 839/2, 839/3, 842/1, 842/9, 842/10, 842/15, 1289/10 – osrednji del, vse k.o. Preska.

Meje spomenika in vplivnega območja so vrisane na digitalnem katastrskem načrtu v merilu 1:2880 in na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1:5000.

Izvirnika načrtov z zarisom varovanega območja, ki sta sestavni del tega odloka, hrani Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Ljubljana (v nadaljevanju ZVKDS, OE Ljubljana).

4. člen (varstveni režim)

Za kulturni spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- celostno ohranjanje varovanih kulturnih, zgodovinskih, umetnostnih, arhitekturnih in arheoloških vrednot spomenika v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti, tako na zunanjščini kot v notranjščini z vso originalno stavbno in slikarsko opremo;
- redno strokovno vzdrževanje in obnavljanje spomenika in njegovih delov ter vseh ovrednotenih in ohranjenih izvirnih prvin arhitekturne zasnove zunanjščine in notranjščine spomenika ter notranje opreme po načelu ohranjanja izvirne lege, oblike, konstrukcijskih elementov, materialov, struktur in barvne podobe;
- prepoved spreminjanja varovanih vrednot izvirne arhitekturne zasnove zunanjščine in notranjščine z rušenjem, odstranjevanjem kot tudi z nadzidavo, prezidavo in dodajanjem posameznih prvin;
- v primeru okrnitve spomenika ali njegovega varovanega dela je treba zagotoviti strokovno prenavo in vzpostavitev stanja pred posegom, oziroma prvotnega stanja na stroške povzročitelja;
- zagotavljanje ustrezne namembnosti celote in posameznih delov v skladu z varovanimi vrednotami spomenika in njegovo osnovno namembnostjo;
- zagotavljanje dostopa javnosti v obsegu, ki ne ogroža varovanja spomenika ter pravic lastnika;
- pri funkcionalnem posodabljanju objekta in dostopa gibalno oviranim, je treba varovane sestavine spomenika ohranjati v največji možni meri;
- predhodno izdelavo konservatorskega načrta za večje posege v spomenik ali njegovo celovito prenavo.

V vplivnem območju kulturnega spomenika velja varstveni režim, ki določa:

- podreditev posegov ohranjanju, sanaciji in prenovi varovanih lastnosti prostora;
- ohranjanje nepozidanosti odprtega prostora z ohranjanjem tradicionalne rabe prostora;
- prepoved postavljanja objektov trajnega ali začasnega značaja, vključno z nadzemno ali podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam, razen v izjemnih primerih, ki jih s predhodnim kulturnovarstvenim soglasjem odobri ZVKDS OE Ljubljana;
- prepoved vseh posegov v plasti vplivnega območja, razen pooblaščenim osebam s predhodnim pisnim soglasjem zavoda.

Za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali vplivno območje so v skladu z 28., 29. in 30. členom ZVKD-1, potrebni kulturnovarstveni pogoji in na njihovi podlagi kulturnovarstveno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

5. člen (ukrepi za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in za primer oboroženega spopada)

Ukrepi za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in za primer oboroženega spopada:

- priprava ocene protipotresne in poplavne ogroženosti;
- izdelava arhitekturnih izmer stavb.

Zakon določa, da morajo biti nepremični spomeniki označeni v skladu s Pravilnikom o označevanju nepremičnih kulturnih spomenikov (Uradni list RS, št. 57/11).

6. člen
(zaznamba statusa kulturnega spomenika)

Na podlagi tretjega odstavka 13. člena ZVKD-1 pristojni organ na parceli iz prvega odstavka 3. člena tega odloka v zemljiški knjigi po uradni dolžnosti zaznamuje status kulturnega spomenika, na parcelah iz drugega odstavka 3. člena tega odloka pa status vplivnega območja.

7. člen
(kršitve)

Za kršitev določb tega odloka veljajo kazenske določbe od 125. do 127. člena ZVKD-1. Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravlja inšpektorat, pristojen za kulturo.

8. člen
(uveljavitev odloka)

Ta odlok začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Z dnem uveljavitve tega odloka preneha veljati določba iz 2. člena Odloka o razglasitvi goričanskega graščinskega kompleksa, desetih okoliških cerkva in Karcheggerjevega mostu v Občini Ljubljana Šiška za kulturne in zgodovinske spomenike (Uradni list RS, št. 19/91), ki se nanaša na spomenik iz 1. člena tega odloka.

Številka: 622-0008/2018-1
Medvode,

Nejc Smole
Župan Občine Medvode